

PROBLÉM TRADÍCIE V SÚČASNEJ HERMENEUTICKEJ FILOZOFII

JANA GAŠPARÍKOVÁ, Ústav filozofie a sociológie SAV, Bratislava

GAŠPARÍKOVÁ, J.: The Problem of the Tradition in Contemporary Hermeneutic Philosophy.
Filozofia 41, 1986, No. 6, p. 719—726

In the paper the author analyzes elementary concepts which have been used to date by hermeneutics: the concepts „tradition“ and „understanding“. She lays stress on how the meaning of these concepts was changing during the development of hermeneutical philosophy and how it left marks on the character of the contemporary West German hermeneutics.

H. G. Gadamer, one of the chief representatives of contemporary hermeneutic philosophy, endeavours above all to clear the question how understanding is possible. The attempt to explain the concept „understanding“ is related with the possibility of understanding tradition. Gadamer's lack of concern for a concrete and real course of tradition leads to the effect that his philosophical system looses contact with problems of social reality and his cognition of tradition finally ends in an illusion.

Jedným z nemarxistických filozofických smerov, ktoré sa zaoberajú otázkou tradície, nachádzania kontinuity medzi prítomnosťou a historickou minulosťou, je aj súčasná hermeneutická filozofia. Záujem tejto filozofie o výskum kultúrneho a duchovného dedičstva minulosti nie je len akademický, ale má aj svoje hlbšie spoločenské príčiny. Je špecifickou reakciou na destabilizáciu súčasných buržoáznych systémov hodnôt na Západe, ktorá znemožňuje nachádzať oporné body a istotu ľuďom v ich každodennom živote.

Západonemecká hermeneutická filozofia reflektuje tento stav a usiluje sa zmieniť destabilizáciu preklenúť hľadaním kontinuity súčasných kultúrnych hodnôt a noriem s minulosťou. Tradíciu pokladá za tú oporu, ktorá umožňuje jednotlivcovi nachádzať istotu v jeho jestvovaní prostredníctvom objavovania kontinuity jeho vlastných postojov a hodnôt s minulosťou. Zároveň ju chápe ako prejav snahy zaktualizovať minulosť a zdôrazniť jej pozitívne črty a momenty.

Podľa H. G. Gadamera ako jedného z čelných predstaviteľov západonemeckej hermeneutiky je práve nevyhnutné neustále zdôrazňovať aktuálnosť tradície, jej formovanie, obnovovanie a kultiváciu,¹ pretože práve ona je imanentnou súčasťou duchovného rozmeru ľudskej existencie.

¹ V súvislosti so zvolenou tematikou sme sa zámerne koncentrovali na rozvedenie názorov západonemeckého filozofa H. G. Gadamera, pretože práve v jeho filozofii sú v centre pozornosti uvedené problémy. Súčasná hermeneutická filozofia sa však vetví na ďalšie základné charakteristické prúdy, ktoré sa svojím hermeneutickým výskumom orientujú na rôzne stránky duchovnej reality. Stretávame sa so skupinou teologických

V tejto súvislosti A. Mokrejš napísal, že „príslušnosť k istej dejinnej kontinuite patrí pôvodne a bytostne k dejinnej konečnosti ľudskej existencie a výsledkom tematizácie tu nemôže byť dosiahnutie akéhosi miesta mimo dejinného pohybu, ale výklad plného zmyslu vlastného začlenenia do tohto pohybu“ (1, s. 193). Silu tradície nemožno zlomiť, ale len kultivovať — to je jedno z hlavných kréd Gadamera. Tým, že ľudia kultivujú tradíciu, sú nielen tvorcami tradície, ale zároveň v priebehu tejto kultivácie aj jej výtvorom. „Táto tradícia nie je čímsi mechanickým, predávaným z pokolenia na pokolenie, ale dynamickou, živo pôsobiacou dejinnosťou, ktorá rozhodujúcim spôsobom určuje duchovnú skutočnosť danej pospolitosti. Prerušenie tradície znamená prerušenie kontinuity, duchovnej komunikácie a rozpad duchovnej skutočnosti — kultúry. Ide o uvedomenie si dejinného pôsobenia tradície v súčasnosti, a tým aj podielu na vytváraní budúcnosti. Len s plným vedomím tejto tradície môžeme jednať ako dejinné bytosti, ktorých vrstvy projektov budúcnosti sú len skutočnými autentickými, a nielen zdanlivými neautentickými možnosťami ich bytia. Tradícia sa tak stáva zmysluplnou základňou, v ktorej minulosť, prítomnosť a budúcnosť nadobúdajú svoj zmysel“ (2, s. 47).

Táto tradícia je prístupná podľa Gadamera prostredníctvom hermeneutickej skúsenosti, zameranej na „celosť ľudskej skúsenosti a životnej praxe“ (3, s. XV.). Práve v procese rozšírenia hermeneutickej skúsenosti na spôsoby poznania skutočnosti, ktoré sa realizujú mimo vedy (t.j. vo filozofii, histórii a umení), sa podľa neho uskutočňuje autentické poznávanie duchovnej skutočnosti. Hermeneutická skúsenosť predchádza metodologicky orientovanému vedeckému poznaniu, je východiskom všetkých nerefektovaných praktických a životných orientácií ľudí. V tejto súvislosti je zaujímavá interpretácia A. A. Michajlova. Tvrdí, že táto skutočnosť má „anticipujúci kontext, v oblasti ktorého sa vôbec stáva možnou poznávajúca činnosť človeka... Horizontálny charakter skúsenosti označuje, inými slovami, že všetko, čo prijímame ako nové, je novým v rámci predchádzajúcej zrejmosti, vďaka ktorej doteraz neznáme bolo už pre nás akýmsi spôsobom známym“ (4, s. 131). Vidíme, že na jednej strane je tradícia, ktorá je sprostredkovaná herme-

filozofov. Bultman ako jeden z reprezentantov dialektickej teológie zdôrazňuje, že teológia musí pretlmočiť jazyk starej tradície spojený so starým nazeraním na svet do jazyka moderných ľudí.

Ďalej je to skupina fenomenologicky orientovaných sociálnych filozofov. Jedným z jej reprezentantov je J. Habermas, ktorý tvrdí, že hermeneutická reflexia je použiteľná pri prevádzaní vedeckej informácie do jazyka sociálneho prostredia. Zdôrazňuje naliehavú potrebu obnoviť narušené vzťahy medzi vedou technicky využívanou a faktickým vedomím prostredia.

Záujem o hermeneutickú filozofiu sa však neohraničuje iba na filozofov západo-nemeckých. Hermeneutiku rozvíja E. Coreth a E. Heintel v Rakúsku, v Taliansku E. Betti a vo Francúzsku P. Ricoeur. Stretávame sa aj s úsilím spojiť hermeneutickú filozofiu s analytickou a transcendentalistickou tradíciou, ako je to v prípade západonemeckého filozofa K. O. Apela.

neutickou skúsenosťou, predpokladom akejkolvek poznávacej činnosti a na druhej strane umožňuje spájanie minulosti s prítomnosťou a budúcnosťou. Neviaže sa však len na individuálnu skúsenosť, ale na celostnú dejinnú skúsenosť, vytváranú predvedeckým a mimovedeckým poznaním.

Pritom samotné tradovanie sa deje prostredníctvom možnosti chápania (Verstehen) tejto tradície. Gadamer si preto stavia otázku o chápaní, ako o tom, čo „predchádza akýkoľvek chápací (poznávajúci, pozn. J. G.) vzťah subjektívnosti, zahrnujúc do toho i metodológiu chápacích vied [3, s. XV—XVI]. Práve pri tejto otázke chápania je nevyhnutné uviesť aj metamorfózy, ktoré sú spojené s výskytom tohto pojmu v rámci filozofického učenia priamych predchodcov hermeneutickej filozofie W. Diltheyom a M. Heideggerom. Na rozdiel od Diltheyovej filozofie, ktorá rozvíjala chápanie v zmysle psychologickéj metódy, nejde Gadamerovi v chápaní o subjektívne vzťahovanie sa na daný skúmaný predmet, resp. o jeho prežívanie, ale samo chápanie sa stáva podstatným rysom ľudského bytia a zároveň sveta. Gadamer priamo tvrdí, že „Diltheyov východiskový bod, vnútorné bytie zážitkov nemôže vytvoriť most k historickej realite, pretože veľké historické skutočnosti, spoločnosť a štát sú určené pred každým zážitkom. Uvedomenie si samého seba a autobiografia nie sú primárne a nepostačujú ako báza pre hermeneutický problém, pretože cez ne sú dejiny reprivatizované“ (5, s. 128).

Gadamer je bezprostredne ovplyvnený aj M. Heideggerom, veď doslovne vo svojej základnej práci *Pravda a metóda* tvrdí, že Heideggerova „temporálna analytika Dasein (ľudského tu-bytia) ukázala, že chápanie nie je len spôsobom chovania subjektu, ale že je to spôsob bytia tu-bytia samotného [die Seinsweise des Daseins selber]. V tomto zmysle znamená potom hermeneutika základnú hybnosť tu-bytia (Grundbewegtheit des Daseins), ktorá tvorí vlastnú konečnosť a dejinnosť a ktorá obsahuje „celok vlastnej skúsenosti sveta“ (3, s. XVI).

Tým sa posúva hermeneutika z oblasti psychológie do novej oblasti, ktorá sa nachádza za psychologickým a logickým. Ide o tzv. predreflexívnu zónu vedomia. Vedomie chápe Heidegger ako určitý spôsob bytia Dasein. Odhaliť toto bytie znamená odhaliť a opísať predlogické, predpredikatívne štruktúry vedomia. Umožnené je to vlastnosťou samotného tu-bytia, ktoré je jestvujúcim, ktoré chápe svoje bytie. Ľudské tu-bytie predchádza nášmu vedeniu. Je pred vedením, pred poznaním, ale nie ako ľubovoľné bytie, ale ako bytie bytosti, ktorá chápe vlastné bytie a cez chápanie vlastného bytia aj iné veci a bytosti. Chápanie je základom všetkej interpretácie a prostredníctvom svojho obsahu ontologickým základom, prvotným vo vzťahu ku každému aktu existovania.

Teoretické objasnenie vecí je možné podľa Heideggera až na základe tohto emocionálneho vôľovo-praktického chápania. Chápanie nie je už výrazom metódy, ale náleží k bytiu človeka samotného. Bez tohto ontologicky určeného chápania sa totiž nemôže rozvinúť vedecké poznanie. Vedecký výklad skutočnosti podľa Heideggera nie je nikdy neza-

interesovaný, t. j. bez predpokladov. Poznávať predmet neznamená skúmať ho z hľadiska neho samotného, ale vždy z hľadiska tu-bytia. V tomto smere rozoznáva Heidegger prvotné chápanie, ktoré nazýva predchápaním (Vorverständnis), pretože práve ono vytvára ten horizont, z rámca ktorého sa nemožno oslobodiť. Nemožno sa ho zbaviť, pretože vďaka nemu sa formuje teoretické poznanie. Vedecké poznanie, výklad sa preto pohybuje v kruhu (circulus vitiosus). „Tento kruh chápania nie je kruhom, v rámci ktorého sa pohybuje ľubovoľné poznanie, ale výraz existenciálnej predštruktúry tu-bytia samotného“ [7,]. Preto sa nestáva aktuálnou otázka, ako sa tohto kruhu zbaviť, ale ako doňho vojsť, aby sme chápali veci úplne. Pokladať tento kruh za bludný a hľadať spôsoby, ako z neho uniknúť, resp. ho pokladať za nevyhnutný nedostatok, znamená podľa neho nesprávne postihovanie chápania.

Využitie Heideggerovho ponímania temporality Dasein (ľudského tu-bytia) do súčasnej hermeneutiky umožňuje nové ponímanie hermeneutickej skúsenosti a dejín. Človeka ako jednotlivca rovnako ako historickú epochu nemôžeme podľa tohto nemeckého existencionalistu pochopiť z možností založených v trvalej a obecnej podstate človeka (ako to bolo ešte v prípade Diltheya), práve naopak, faktickosť každej dejinnej epochy pochopíme ako sféru, vo vnútri ktorej možno hovoriť o možnostiach ľudského tu-bytia. Dejiny sa priamo v poheideggerovskej hermeneutike stotožňujú s neopakovateľnými momentmi ľudského tu-bytia. Ako tvrdí J. Černý „proti údajnému empirizmu, kalkulovateľnosti, scientistickej diskrepancii a proti explózií informácií je nevyhnutné súčasnú, najmä spoločenskú vedu fundovať z celkom iných zdrojov. Tie potom majú podľa gadamerovskej hermeneutiky pôvod v samom *existenciálnom založení človeka ako bytosti, ktorá jediná chápe svoje konečné bytie*, ktorej existencia je práve týmto sebachápajúcim vzťahom celkom *faktálne určená*“ [6, s. 241].

Gadamera však už priamo ďalej nezaujíma historicita ľudského tu-bytia, ako je to v prípade Heideggerovej filozofie, ale len historicita chápania. Tento kľúčový moment Gadamerovej filozofie zdôrazňuje aj J. Černý. „Chápanie je preto podstatným rysom ľudskej historicity. K nemu patrí — ak chápeme niečo — vždy aj ‚aplikácia‘ — sprostredkovanie medzi minulosťou a prítomnosťou“ [8, s. 12].

Gadamera zaujíma práve táto zmienená aplikácia — samotná možnosť chápania súčasnosti, ktorá je podmienená možnosťou chápania minulosti. Stavia na predsudkovom myslení², pri ktorom sa stáva dôleži-

² Termín predsudok sa spája u Gadamera s pozitívnym a nie negatívnym hodnotením (ako sa bežne používa). „Predsudok (Vorurteil) je ten, ktorý sa vytvorí pred konečnou previerkou všetkých vecne uvažujúcich momentov. V priebehu správneho uvažovania predsudok je nositeľom správneho predbežného rozhodnutia (Vorentscheidung), pokiaľ sa nedospeje ku konečnému riešeniu“ [3, s. 255].

I keď v nemeckom origináli sa používa slovo predsudok, v podstate ide o druh pred-súdu (daný predreflexívny úsudok).

tou včlenenosť predlogického, predreflexívneho uvažovania do myslenia. „Predsudky (Vormeinungen) indivídua v značne väčšej miere ako jeho súdy vystupujú v podobe historickej skutočnosti jeho bytia“ ... „sú ontologickým faktom, ktorý sa predurčuje samotnou príslušnosťou k tradícii, predstavuje nevyhnutnú podmienku možnosti chápania ako takého“ (4, s. 130). Predreflexívne predsudkové myslenie vytvára autoritu tradície, z ktorej nie je možné sa oslobodiť. Voľne by sa dalo povedať, že v jazyku marxistickej filozofie ide o problém sociálnej podmienenosti poznania.

Výsledkom hermeneutického postupu má byť vytvorenie takej tradície, ako ju prezentuje chápanie človeka (Verstehen). Nejde o autentické poznávanie tradície, ktoré by sa orientovalo na otázku, aká je tradícia v skutočnosti, ale na to, ako sa javí súčasnému človeku, ako si ju človek interpretuje na základe predsudkov a úsudkov, ktoré sú nevyhnutnou a samozrejmovou zložkou jeho reflexívneho prístupu k skutočnosti. Výklad tradície je zámerne neobjektívny. J. Černý tvrdí, že „porozumieť dobe [t. j. tradícii — pozn. J. G.] nemožno objektivistickým výkladom obsahov ... ale jedine sebainterpretáciou svojej vlastnej spojitosti s touto dobou a tejto doby s nami“ (8, s. 13). Tento proces sa uskutočňuje prostredníctvom dialógu.

„Tvrdíme“, píše Gadamer, „že vedíme rozhovor, no čím sa stáva rozhovor skutočnejším, tým menej závisí jeho priebeh od vôle besedujúcich ... Skutočný rozhovor nikdy nie je tým, čo sme sa rozhodli viesť ... Spolubesedovníci v rozhovore nie sú natoľko tými, ktorí tento rozhovor vedú, nakoľko tými, čo sú týmto rozhovorom vedení. Nikto z nich nevie zo začiatku, čo sa vyvinie z rozhovoru“ (3, s. 361). V rámci rozhovoru, resp. dialógu sa stáva dôležitým faktorom jazyk ako moment komunikácie, a ako základná vrstva, ktorú možno nazvať jazykovou konštitúciou sveta. Začína mať samostatné bytie vzhľadom na indivídium a vďaka nemu sa po prvý raz konštituuje to, čo sa nazýva svetom a tradíciou. „Ľudská spoločnosť a jej historický rozvoj, jej história sa predstavujú hermeneutikom v jazyku, v tom sú podľa Gadamera jej šance a mnohostranná funkcia“ (9, s. 53).

Základným predpokladom tejto jazykovej konštitúcie sveta je prirodzený jazyk, pretože on, na rozdiel od umelého jazyka, odráža život v jeho totalite a celistvosti. Jazyk nemožno chápať čisto inštrumentálne ako nástroj, ktorý nám umožňuje konštruovať výpovede, ale ako médium, ktoré odzrkadľuje tradíciu. Prirodzený jazyk nie je systémom umelo skonštruovaných znakov, ale prostriedkom, cez ktorý sa nám prihovára tradícia.

Podstata jazyka spočíva podľa Gadamera v rečovosti (Sprachlichkeit). Ako tvrdí vo svojej už uvedenej práci *Pravda a metóda* „reč a myšlienkové návyky, ktoré si vytvára jednotlivec v komunikácii s okolitým svetom (Mitwelt), jestvujú v dejinnej tradícii, do rámca ktorej patríme my všetci“ (3, s. XXIX). Dejinnú tradíciu tvorí reč, ktorú nám sprostredkúva prirodzený jazyk. Slovo ako základnú stavebnú jednotku ja-

zyka nechápe potom ako znak, ale skôr „ako zrkadlo, v ktorom vidieť vec“ (3, s. 402). Slovo je perfektným „zrkadlením vecí, t. j. je výrazom vecí, ale v pozadí odráža v sebe pochod myslenia, vďaka ktorému existuje“ (3, s. 402). Jazyk preto najadekvátnejšie vyjadruje rozmer tradície, pretože uňho sa v najpôvodnejšej jednote prejavuje jednota myslenia a existovania vecí. A práve táto autenticita zabezpečuje to, že jazyk odhaľuje pravdu tradície. Gadamerovi ide o získanie celej, nerozčlenenej pravdy, ktorá odhaľuje skryté vrstvy chápania.

Môžeme sa oprávnenne spýtať, akým spôsobom sa táto pravda v chápaní odhaľuje. Gadamer tvrdí, že pomocou hry, pretože hra podobne ako tradícia je v konečnom dôsledku zbavená cieľa. Tradícia sa preto u Gadamera chápe ako príroda „zbavená cieľa a zámerov, zbavená smeru, je to znovu sa opakujúca hra (10, s. 101). Neustále sa mení a formuje, avšak nie v závislosti od objektívnych historických okolností, ale od účastníkov hry, resp. od hráčov. Podľa Gadamera však ani hráč nie je totožný so samým sebou. „Hráč neexistuje, existuje len to, čo je medzi hráčmi hrané“ (3, s. 107). Hra je nepretržitý pohyb, neustála zmena, čím sa vlastne stáva vysvetliteľným porovnanie tradície s hrou. Mení sa samotná hra a s ňou aj hráč. Tento Gadamerov postoj si kriticky všíma aj sovietsky filozof Grigorjan, keď tvrdí, že u Gadamera „hráč nie je totožný so sebou. Totožnosť so sebou neznamená totožnosť Ja s Ja, subjekt teoretického poznania a mravného chovania, ale historickosť, vtiahnutosť do času, je to bytie v horizonte času“ (11, s. 77).

Gadamerov nezáujem o reálny priebeh dejín však zákonite vedie k tomu, že jeho hermeneutika stráca kontakt s objektívnou realitou. Ide vlastne o sled výskumov tradície prostredníctvom chápania (Verstehen). Výsledkom nie je poznanie reálnych dejín, ale subjektívne chápanie tradície, ktoré sa zamieňa s reálnym obrazom skutočných dejín. Správne to vystihol sovietsky filozof Koľadko, keď napísal, že „výskum je zbavený objektívneho významu a je úplne zameraný na minulosť, avšak nie ako reálne existujúcu, ale ako prežívanú určitými spoločenskými triedami“ (12, s. 100).

Môžeme povedať, že výskum tradície je v istom zmysle zbavený akejkoľvek objektivity a stáva sa doménou presadzovania záujmov určitých spoločenských skupín a tried. Výsledkom tejto fikcie je, že hermeneutická filozofia neskúma reálny priebeh historického pohybu. V dôsledku toho zároveň nemôže pochopiť zákonitosti spoločenského a historického vývinu. J. Černý o tom píše, „z fatálnej skepsy jednej spoločenskej triedy vo vzťahu k historickému osudu sa dedukuje skepsa k poznaniu celého vývinu histórie a vzťahu medzi človekom a prírodou všeobecne. Preto sa hermeneutika usiluje zo všetkých síl pracovať s kategóriou chápania a nie zákonitosti“ (8, s. 45). Hermeneutická filozofia so svojím ponímaním dejín ako fikcie a hry stojí proti marxistickej filozofii v príkrom rozpore. Poznávanie dejín v marxistickej filozofii nie je sprostredkované iba vektorom medzi minulosťou a prítomnosťou, ale aj

budúcnosťou, ktorú Gadamer vo svojom chápaní hermeneutiky nie vždy berie do úvahy. Preňho je kategória chápania orientovaná najmä na časovú interakciu minulosti s prítomnosťou. Tradícia sa prezentuje jednoznačne v hermeneutike ako výskum duchovného dedičstva minulosti, ktoré je kultivované a znovu a znovu prehodnocované súčasníkmi.

Na rozdiel od toho sa v marxistickej filozofii dejiny chápu omnoho širšie a mnohodimenzionálnejšie. Poznávaním dejín sa súčasník nevyrovnáva len s historickou minulosťou, ale aj budúcnosťou. A práve marxistický dialektický prístup k dejinám, a tým zároveň k súčasnosti a budúcnosti sa opiera o diametrálne odlišné východiská, ako je to v prípade hermeneutickej filozofie. Pohyb dejín a kontinuita dejín sa prejavuje v priebehu samotného vývinu spoločenskej reality. V marxistickej filozofii je preto v prvom rade dôležitý výskum spoločenskej reality a sprostredkovane reflexia objektívneho poznávania tejto skutočnosti, ktoré možno neustále overovať v praxi a praxou.

Práve toto neustále objektívne spojenie so spoločenskou realitou jej umožňuje konkrétne skúmať problém kontinuity duchovného dedičstva a ďalšie perspektívy jej rozvoja. Kultúrna tvorba má svoj imanentný vývin, ktorý je však v širšom pláne determinovaný spoločenským bytím. Preto sa výskum tradície vždy opiera o širšie objektívne súvislosti, ktorými sa dotvára konkrétno-historický obraz skúmanej skutočnosti. Rešpektovanie týchto objektívnych súvislostí zabraňuje tomu, aby sme hovorili o množstve výskumov tradície a nevideli za nimi objektívnu realitu. Práve toto spojenie s konkrétnou spoločenskou realitou je tým faktorom, ktorý umožňuje vždy utvárať objektívny obraz o skutočnosti a nechápať otázku poznávania dejín ako problematiku zdôrazňujúcu tendencie úniku a fikcie.

LITERATÚRA

1. MOKREJŠ, A.: Filozofické východiská hermeneutickej koncepcie skúsenosti. In: Filozofia 1972, č. 2.
2. GEUSS, A.: Hermeneutika a současnost. In: Sešity pro literaturu. Praha 1969, č. 28.
3. GADAMER, H.-G.: Wahrheit und Methode. Tübingen 1965.
4. MICHAJLOV, A. A.: Sovremennaja filosofskaja germenevtika. Kritičeskij analiz. Minsk 1984.
5. GADAMER, H.-G.: Die Diskreditierung des Vorurteiles durch die Aufklärung. In: Pöggeler, O.: Hermeneutische Philosophie. München 1972.
6. ČERNÝ, J.: Problém textu, smyslu a doby v marxisticko-leninských dějinách filosofie. In: Filozofický časopis 1977, č. 2.
7. HEIDEGGER, M.: Sein und Zeit. Tübingen 1972.
8. ČERNÝ, J.: Hermeneutika v soudobé buržoázní filozofii. In: Černý, J. — Strohs, S.: Metodologické studie k soudobým dějinám filosofie. Praha 1976.
9. ČERNÝ, J.: Germenevtika v sovremennoj buržuaznoj filosofii: jeje rozchoždenije i primirenije s naukoj. In: Sootnošenije nauki i filosofii v sovremennom buržuaznom myšlenii. Sešity ČSAV, Praha 1980.
10. GADAMER, H.-G., Kleine Schriften. II. Tübingen 1967.

11. GRIGORJAN, B. T.: Chajdegger i sovremennaja filosofskaja germeneytika. In: Novejšije tečenije i problemy filosofii v FRG. Moskva 1978.
12. KOLADKO, V. I.: O fenomenologičeskoj interpretacii dialektiki. In: Idealističeskaja dialektika XX. veka. Leningrad 1978.

ПРОБЛЕМА ТРАДИЦИИ В СОВРЕМЕННОЙ ГЕРМЕНЕВТИЧЕСКОЙ ФИЛОСОФИИ

Яна Гашпарикова

Автор в статье сосредоточивает свое внимание на анализе основных понятий, с которыми оперировала и оперирует герменевтика: понятия „традиция“ и „понимание“. Автор объясняет, как в ходе развития герменевтической философии менялось значение этих понятий и как это повлияло на характер современной западногерманской герменевтики.

У Г. Г. Гадамера как одного из главных представителей современной герменевтической философии первоочередной задачей становится объяснение вопроса — как возможно понимание. Речь идёт о попытке объяснить понятие „понимание“ и в связи с ним и возможность познания традиции. Однако, игнорирование Гадамером конкретного и реального хода традиции ведет к тому, что его философская система теряет контакт с проблемами общественной реальности и его познание традиции выливается в фикцию.

DAS PROBLEM DER TRADITION IN DER ZEITGENÖSSISCHEN HERMENEUTISCHEN PHILOSOPHIE

Jana Gašparíková

Die Vf. analysiert die Grundbegriffe mit denen die Hermeneutik arbeitete und arbeitet: die Begriffe der Tradition und des Verstehens. Sie hebt den Bedeutungswandel dieser Begriffe im Entwicklungsverlauf der hermeneutischen Philosophie hervor sowie den Charakter der zeitgenössischen westdeutschen Hermeneutik, der durch ihn mitgeprägt wurde.

Bei H. G. Gadamer als einem der Hauprepräsentanten der zeitgenössischen hermeneutischen Philosophie wird die Erläuterung der Frage wie Verstehen möglich sei zum vorrangigen Bestreben. Es geht um die Klärung des Begriffs Verstehen und im Zusammenhang damit um die Erkenntnismöglichkeit der Tradition. Gadamers Desinteresse am konkreten und realen Verlauf der Tradition führt aber dazu, dass sein philosophisches System den Kontakt mit den Problemen der gesellschaftlichen Realität verliert und sein Erkennen der Tradition in Fiktionen resultiert.